

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ **E.**, bývajúcej v K., 2/ **Ing. M.**, bývajúceho v K., zastúpených JUDr. **E.**, advokátkou v B.B., proti žalovaným 1/ **V.**, bývajúcemu v S.S., 2/ **Dipl. Ing. P.**, bývajúcemu v B., zastúpenému spoločnosťou **C.**, so sídlom v B.B., **o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva**, vedenej na Okresnom súde Malacky pod sp. zn. 6 C 470/2008, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 6. februára 2014 sp. zn. 9 Co 368/2012, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 6. februára 2014 sp. zn. 9 Co 368/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Malacky rozsudkom zo 14. februára 2012 č.k. 6 C 470/2008-289 zrušil podielové spoluvlastníctvo žalobcov 1/ a 2/ a žalovaných 1/ a 2/ k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. X. Katastrálneho úradu B., Správa katastra M. ako parcela č. X. – zastavané plochy a nádvoria vo výmere 111m², nachádzajúcej sa v katastrálnom území M., obec S., okres M.. Uvedenú nehnuteľnosť prikázal do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov 1/ a 2/ v podiele 1/1. Žalobcom 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ každému po 3 770,83 € titulom vyporiadania podielového spoluvlastníctva do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalobu žalobcov 1/, 2/ na zaplatenie 1 092,61 € proti každému žalovanému zamietol. Napokon uložil žalobcom 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalovanému 2/ náhradu trov konania v sume 518,82 € a odmenu advokáta v sume 2 109,29 € k rukám právneho zástupcu a žalovanému 1/ náhradu trov konania súd nepriznal. V odôvodnení uviedol, že je nesporné,

že účastníci konania sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti ako aj, že medzi nimi nedošlo k dohode o zrušení a vyporiadaní tohto spoluvlastníctva. Po zistení, že reálna deľba nehnuteľnosti podľa § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy, rozhodol o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva s prihliadnutím na účelne využitie nehnuteľnosti, celú nehnuteľnosť prikázal do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov ako manželov, pretože títo o nehnuteľnosť mali záujem. Žalovaní nemali záujem o prikázanie nehnuteľnosti do ich vlastníctva, pretože žalovaný 1/ nemal finančné prostriedky na vyplatenie ostatných spoluvlastníkov a žalovaný 2/ žije dlhodobo v N.. Pri určení hodnoty spoluvlastníckych podielov vychádzal súd zo znaleckého posudku vypracovaného znalcom Ing. V., podľa ktorého je všeobecná cena nehnuteľnosti 18 100 €. Náhrada podľa výšky spoluvlastníckych podielov predstavovala u každého zo žalovaných sumu po 3 770,83 €. Súd nezohľadnil náklady, ktoré vynaložili žalobcovia 1/ a 2/ na zbúranie rodinného domu postaveného na parcele č. X.. Žalobcovia uplatnili voči žalovaným vzájomný návrh a žiadali od nich podľa ich spoluvlastníckych podielov úhrady sumy od každého po 1 092,61 €. Súd poukázal na konštantnú judikatúru, podľa ktorej v priebehu konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva si spoluvlastník, ktorému je ukladané, aby zaplatil druhému spoluvlastníkovi primeranú náhradu za vyporiadanú nehnuteľnosť, nemôže proti takémuto návrhu spoluvlastníka započítať iný majetkový nárok. Právo na zaplatenie primeranej náhrady vzniká spoluvlastníkovi až právoplatnosťou rozhodnutia a až proti takto existujúcemu nároku možno namietat' započítanie. Súd považoval nárok žalobcov za premlčaný, pretože cenu prác za odstránenie stavby uhradili 12. októbra 2007 a nárok uplatnili až 14. februára 2012, teda po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty, táto uplynula 12. októbra 2007. Výrok o trovách konania súd odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 6. februára 2014 sp. zn. 9 Co 368/2012 na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením z 21. mája 2012 č.k. 6 C 470/2008-304 v napadnutom zamietajúcom výroku zmenil tak, že žalovaný 1/ je povinný zaplatiť žalobcom 1/, 2/ sumu 1 092,61 € a žalovaný 2/ je povinný zaplatiť žalobcom 1/, 2/ sumu 1 092,61 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaných 1/, 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcom 1/, 2/ náhradu trov konania. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že odvolanie žalobcov 1/, 2/ smerovalo výlučne proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd zamietol ich návrh na zaplatenie sumy po 1 092,61 € voči každému zo žalovaných ako aj proti výroku o trovách konania. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvého stupňa nesprávne rozhodol v časti, v ktorej sa žalobcovia

1/, 2/ domáhali tzv. širšieho vyporiadania podielového spoluvlastníctva z dôvodu, že ich návrh podľa názoru súdu prvého stupňa nebol návrhom na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva v širšom zmysle a tým, že posúdili ako dôvodnú námietku premlčania vznesenú v konaní žalovaným 2/. Súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil. Odvolací súd poukázal na to, že žalobcovia už v predchádzajúcej žalobe o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti žiadali pri vyporiadaní podielového spoluvlastníctva a určovaní výšky primeranej náhrady žalovaným na prikázanie nehnuteľnosti do vlastníctva žalobcov zohľadniť skutočnosť, že na svoje náklady odstránili stavbu, predtým stojacu na dotknutom pozemku – parcele č. X.. Žalobcovia sa síce zohľadnenia nimi vynaložených nákladov na odstránenie stavby domáhali započítaním (čo ako to správne skonštatoval súd prvého stupňa súdna prax neumožňuje). Uvedené však nič nemení na tom, že žalobcovia už svojou žalobou na začatie konania žiadali okrem zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva k označenej nehnuteľnosti vyriešiť aj otázku nimi vynaložených nákladov do nehnuteľnosti – pozemku parc. č. X.; t.j. žalobcovia sa už návrhom na začatie konania domáhali vyporiadania podielového spoluvlastníctva v tzv. širšom zmysle, hoci z procesného hľadiska nesprávnym spôsobom. Procesne správne svoj návrh upravili až na pojednávaní 14. februára 2012. Námietka premlčania nebola vznesená dôvodne, žalobcovia vynaložili náklady na odstránenie nehnuteľnosti 12. októbra 2007 a keďže návrh na zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva (v ktorom sa od počiatku domáhali tzv. širšieho vyporiadania, hoci procesne nesprávnym spôsobom) podali na súde ešte 13. mája 2008, preto k premlčaniu práv žalobcov na zaplatenie žalovanej sumy nedošlo. Odvolací súd z uvedených dôvodov rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti – t.j. vo výroku, ktorým bol návrh žalobcov zamietnutý zmenil podľa § 220 O.s.p. tak, že návrhu žalobcov aj v tejto časti vyhovel. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 v spojení s § 224 ods. 1, 2 O.s.p.

Žalovaný 2/ napadol dovolaním rozsudok odvolacieho súdu, pretože tento spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) a konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu, že žalobcovia sa domáhali vyporiadania podielového spoluvlastníctva v širšom slova zmysle, pretože takýto návrh zo strany žalobcov nebol urobený. Nesúhlasil so záverom odvolacieho súdu, že predmetný pozemok bol zbúraním stavby zhodnotený, pretože toto vôbec nebolo predmetom dokazovania a takisto so záverom, že žalovaný 2/ bol vlastníkom stavby (súp. č. X.), ktorá bola odstránená. Preto dovolateľ

žiadal rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a zamietnuť žalobu žalobcov na zaplatenie sumy 1 092,61 € proti každému zo žalovaných, zaviazal žalobcov nahradiť žalovanému 2/ trovy konania, resp. rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalobcovia 1/, 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že rozsudok odvolacieho súdu je vecne správny a navrhli dovolanie zamietnuť. Žalovaný 1/ plne súhlasil s obsahom dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že tento rozsudok treba zrušiť.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 242 ods. 1 O.s.p.) s výnimkou vecí uvedených v § 242 ods. 2 O.s.p. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ - g/ O.s.p. Uvedené procesné vady neboli dovolateľom namietané a v dovolacom konaní ani nevyšli najavo.

Povinnosť dovolacieho súdu skúmať, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní zatiaľčenom procesnou vadou, nie je daná len vo vzťahu k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p., ale tiež vo vzťahu k procesným vadám inej závažnej povahy (tzv. iným vadám), pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.). So zreteľom na to dovolací súd skúmal, či v prejednávanej veci nedošlo k takejto procesnej vade. Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť

aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Uvedená procesná vada zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. So zreteľom na to dovolací súd skúmal, či v prejednávanej veci nedošlo k takejto procesnej vade.

V danom prípade predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva žalobcov 1/ a 2/ a žalovaných 1/ a 2/ k nehnuteľnosti. Keďže zmyslom zrušenia a vyporiadania spoluvlastníctva je nové konštituovanie hmotnoprávnych vzťahov, ktoré sa odvodzujú od spoločnej veci a vyporiadanie doterajších vzťahov, rozhodnutie súdu preto musí celkovo vyriešiť doteraz existujúci spoluvlastnícky vzťah. Z tohto dôvodu predmetom zrušenia a vyporiadania je vždy celá vec, ktorá je v podielovom spoluvlastníctve účastníkov.

Súd prvého stupňa po zistení, že vec nie je reálne deliteľná, rozhodol o zrušení spoluvlastníctva a jeho vyporiadaní v zmysle § 142 ods. 1 Občianskeho zákonníka tak, že prikázal spoluvlastnícky podiel žalovaných 1/, 2/ do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcov 1/ a 2/ a rozhodol zároveň o ich povinnosti vyplatiť podielových spoluvlastníkov – žalovaného 1/, 2/ podľa výšky ich spoluvlastníckych podielov. Žalobu žalobcov 1/, 2/ na zaplatenie 1 092,61 € proti každému žalovanému zamietol.

Na odvolanie žalobcov odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením v napadnutom zamietajúcom výroku tak, že uložil žalovanému 1/ povinnosť zaplatiť žalobcom 1/, 2/ sumu 1 092,61 € a žalovanému 2/ taktiež uložil povinnosť zaplatiť žalobcom 1/, 2/ sumu 1 092,61 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že postup odvolacieho súdu je v rozpore s procesnými pravidlami, obsiahnutými v Občianskom súdnom poriadku ako aj s konštantnou judikatúrou (viď R 1/70). Rozsah odvolacieho prieskumu je v zásade daný odvolaním (viď § 212 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého je odvolací súd viazaný rozsahom

a dôvodmi odvolania). Odvolateľ teda spravidla sám určuje rozsah, v akom má byť napadnuté rozhodnutie preskúmané odvolacím súdom (či napáda rozhodnutie vo všetkých jeho výrokoch alebo len niektorý z nich alebo len z hľadiska niektorej konkrétnej veci alebo práva). Výnimky zo zásady uvedenej v predchádzajúcom odseku sú taxatívne vypočítané v § 212 ods. 2 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia súd nie je viazaný rozsahom odvolania a/ vo veciach, v ktorých možno začať konanie bez návrhu, b/ v prípadoch, keď od rozhodnutia o napadnutom výroku je závislý výrok, ktorý odvolaním nebol dotknutý, c/ v prípadoch, keď ide o také spoločné práva alebo povinnosti, že rozhodnutie sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov, ktorí vystupujú na jednej strane, a kde platia úkony jedného z nich aj pre ostatných (§ 91 ods. 2), hoci odvolanie podal len niektorý z účastníkov, d/ ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkmi. V týchto prípadoch sú na jednej strane obmedzení účastníci konania v možnosti nakladať s určitými nárokmi a na strane druhej dáva možnosť súdu, aby prekročil návrhy účastníkov.

Z povahy konania o návrhu na zrušenie podielového spoluvlastníctva a na vykonanie jeho vyporiadania niektorým zo spôsobov uvedených v § 142 Občianskeho zákonníka vyplýva, že na strane žalobcov či žalovaných musia byť uvedení vždy všetci podieloví spoluvlastníci a že predmetom konania je vždy celá vec. Keďže predmet konania nie je v odvolacom konaní deliteľný, celý výrok vo veci samej je vždy jedným zo spôsobov zrušenia podielového spoluvlastníctva a rozhodnutie vo veci, hoci by pozostávalo z niekoľkých oddelených častí (v danom prípade výrok o zrušení podielového spoluvlastníctva, výrok o prikázaní do výlučného vlastníctva jednému zo spoluvlastníkov a výrok o náhrade za spoluvlastnícky podiel a vyplatenie nákladov vynaložených žalobcami t.j. vyporiadanie spoluvlastníctva v tzv. širšom zmysle), nie je rozhodnutím o niekoľkých právach so samostatným skutkovým základom. Rozhodnutie odvolacieho súdu sa vzťahuje vždy na celý výrok vo veci a žiadna jeho časť nenadobúda oddelene právoplatnosť (§ 206 ods. 2 O.s.p.). Preto odkladný účinok odvolania podaného jedným z viacerých podielových spoluvlastníkov (aj keď sa ním účastník domáha preskúmania len určitých častí výroku) sa vždy vzťahuje na celý výrok vo veci a žiadna jeho časť nenadobúda oddelene právoplatnosť. Preto odvolací súd musí z podnetu podaného odvolania preskúmať vždy celý výrok vo veci (§ 212 ods. 1 O.s.p.), pretože nie je v tomto konaní viazaný návrhom účastníkov na spôsob vyporiadania a môže toto rozhodnutie ako celok buď potvrdiť (§ 219 O.s.p.) alebo zmeniť (§ 220 O.s.p.), alebo zrušiť (§ 221 O.s.p.).

Pokiaľ odvolací súd na základe odvolania podaného proti rozsudku súdu prvého stupňa o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva pristúpi k zmene napadnutého rozhodnutia vo veci samej (o tento prípad ide aj v preskúmvanej veci), nemôže zmeniť iba niektorý výrok prvostupňového rozsudku. Ako bolo už uvedené vyššie odvolací súd pri zmene rozhodnutia (§ 220 O.s.p.) nahradzuje v tomto prípade rozhodnutie súdu prvého stupňa ako celok. Z povahy rozhodnutia o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva vyplýva, že odvolací súd musí pri zmene odvolaním napadnutého rozhodnutia sám nanovo a v celom rozsahu vyporiadať všetky práva a povinnosti účastníkov z právneho vzťahu podielového spoluvlastníctva a tiež nanovo konštituovať ich práva z novovzniknutých právnych vzťahov. Ak tak odvolací súd nepostupuje, dopustí sa pochybenia a zaťaží konanie vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Keďže v danom prípade výrok rozsudku odvolacieho súdu tieto vyššie uvedené požiadavky nespĺňa, zrušil Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (§ 242 ods. 2 písm. d/ O.s.p.).

Pokiaľ ide o námietku dovolateľa, že zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu o finančnej náhrade spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Keďže dovolací súd považoval za potrebné zrušiť napadnutý rozsudok z dôvodu výskytu tzv. inej vady konania, majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.), v dovolacom konaní neskúmal správnosť zaujatých právnych záverov odvolacieho súdu.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. októbra 2015

JUDr. Viera P e t r í k o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová